

Universitätsbibliothek Paderborn

**Apologia|| Pro Reverendis. Et Illvstris.|| Principibus
Catholicis, ac alijs ordinibus Impe-||rij aduersus mucores
& calumnias Buce-||ri, super actis Comiciorum||
Ratisponæ.||**

Eck, Johannes

Coloniae, 1542

VD16 E 262

Annotatio Buceri in propositione[m] diui Imp. improbatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-33616

SCRIPTVM I. DI-

VI CAESARIS CVIVS ME,
minit Bucerus.

ARRAT DELECTOS ES.
se eruditos ab vtraq; parte, qui delis-
berent, qua ratione articuli dissiden-
tes concordari possent: sic tamen ut
actum per collocutores nulli parti
præiudicaret: sed sine fraude ad Im-
per. Maiestat. ac ordines Imperij re-
ferreretur.

Ad hæc sua Maiestas eis librum obtulisset, in quo me- 1.
dia continerentur conciliandi articulos: ac auscultatores
ordinasset: quo omnia quæ aliquid momenti haberent, 3.
consignarentur.

NOTVLA ECKII.

F Acile adducor Cæs. Maiest. illa sic proposuissetat vi 1.
derit Bucerust cur postea tam instanter vrgeat articu- Colloquiū
los quos vocat cōciliatos, ab omnibus catholicis principi- fine præiu-
bus recipiendos: cum duo tantū fuerint collocutores, non dicio par-
magni nominis in Theologiat quorum sententię totus or- tium.
do episcoporum ac principum aliorum catholicorū cede-
re deberet: cum Cæs. Maiest. cauerit, ne vlli parti colloquiū
præiudicaret: sed posterius Buceri dolos mani' estabimus.

Quod Imp. Maiest. libri meminit sibi commendati, ve 2.
reor ne suę Maiestati liber iste plus laudatus sit, quam par Liber plus
erat: quod si suos Theologos Hispanos solū adhibuisset, te quo lau-
non dubito mutasset sententiā: & clare intellexisset librum
istum suę Maiestati obtrusum, plus discordiæ aptum, quā
concordiæ: & quod boni principes catholici non potes-
rant bona conscientia huic farragini subscribere.

De ordinatis præsidentibus & auscultatoribus pruden 3.

B ter

LIBER PROPOSITVS

ter & recte factum. Vtinam æqualitas etiæ seruata fuisset
vt tot adhibiti fuissent, ex animo catholici, quot fuerunt
diuersæ partis sequaces: Nam de consignandis colloquijs
actis ægre fuit prouisum: nullus fuerit notarius vel
scriptor iuratus, cui hoc onus esset demā datum: licet non
deessent, qui se ingererent ad scribēdum: quali præiudicio
catholicæ partis, non attinet in præsentia dicere. At Bucero
rum appellot est ne alicuius momenti aut minus, Eucharis-
tiam circumlatam, aut in ciborio seruatam pro infirmis, à
fidelibus adorari: quia vos negatis manere vere sacramen-
tum: ilmo non defuerunt ex vestris, qui si etiam faterentur
Luther ad Vualden.

in Eucharistia esse corpus Christi, negauerūt tamen illud
adorandum: Et sic totam ecclesiam iudicatis & condemna-
tis de impietate Idololatriæ: Vterq; articulus diligenter est
examinatus in colloquio: vos vero detulisti illum ad ag-
men consilij prædicantium vestrorum (non licebat catho-
licis quicquam mutire de actis in colloquio, vobis omnia
fuerunt permissa, non solum vt ad frequens consilium des-
ferretis, sed etiam vt in omnes angulos vestros, scriptis
spargeretis) & post triduanam deliberationem, tam variæ
& minime stabiles erant inter vos sententiæ, vtruncq; arti-
culum reieciſtis de quo nulla fit mentio in totius libri tui
farragine: Vbi ergo fuerunt consignatores tui?

Bucer narrat modo obedientiam collocutorum, vt ar-
ticuli & numero plures & præcipui, in quibus inter par-
tes ante non conuenerat, conciliarentur.

NOTVLA ECKII.

Arbitror catholicos mihi libentius credituros contra
dicenti Bucero, articulos præcipuos mansisse irreconcilia-
tos, & vt rem gratam faciam Lectori, enumerabo aliquos
restantes in eadem controueria.

- Articuli
potiores
non recon-
tiunt, ciliati.
1. De authoritate ecclesiæ arti. 6. & 10. ab ecclesia dissen-
  2. In sacramento ordinis noluerunt episcopum esse
necessa,

9

AD COMPOSITIONEM RELIGIONIS.

necessarium ad sacerdotē consecrandum: sed commendab-
bant suas ordinationes quas Luther, Pomeranus, & alij
facerent. 3. In baptismo non placuit eis benedictio fontis
baptismi, nec Chrisma, nec sacrum oleum. 4. In confirma-
tione noluerunt assentire, vt episcopus esset necessarius vel
Chrisma. 5. De sacramento Eucharistiae & reali præsen-
tia corporis Christi, Zwingiani non fuerunt rogati de sen-
tentia: cum certum sit in ecclesijs eorum omnem missam
exulare, & vix in duobus mensibus à paucis cœnam, quam
vocant dominicā, tabulatim peragi. 6. Sacramentum pœ-
nitentie & que lacerant vt prius, cum negent confessionem
necessario sacerdoti faciendam, similiter negant enumera-
tionem singillatā peccatorum, & prorsus reīciunt satisfac-
ctionem ecclesiasticam. 7. Sacramentum matrimonij vbi
per diuersarios maculatum est, author libri non attigit: as-
lioquin nō consenfissent ecclesiæ. Ideo opus fuisse docto
Theologo collocutore, ac non inexercitato in eorum er-
roribus: qui plus viceris nouisset acu eruditionis extrahe-
re. 8. Neq; inunctionis extremæ sacramentum consense-
runt, vt ex responso protestantium est manifestum. 9. De
Hierarchico ordine ecclesiæ multū detrahunt. 10. Sanctos negāt
inuocando, quia neq; precibus, neq; meritis nobis suffra-
gentur: pari temeritate reliquias sanctoru; contemnunt. 12.
De imaginib. sanctorum, et si filuerint collocutores diuer-
sæ partis, aut quia consignator Buceranus non interfuit, ta-
men propalam sui socij durante colloquio Ratisponæ non
sunt veriti declamare furiose aduersus imagines: ad hæc
in magnis ciuitatibus, vbi feliciana & Ikonoklastarū insa-
nia destruxerant, hodie perseverant in eadem impietate. κλασθ.
Videat Bucerus suam Argentinam. 13. At non est præ-
cipuus & maximus articulus dissensionis de missæ sacri-
ficio pro viuis & defunctis: quorum neutrum admittunt,

B ij multo

LIBER PROPOSITVS

multo minus quod in sacro Missæ officio memoria nomis
natim sanctorum habeatur: Sicut vtrunq; canonem missæ
probatissimum in ecclesia, reiçiunt. 14. At cum fortiter
permanent in semel concepto errore Lutherano de abro-
ganda missa priuata, an non per omnia dissident ab eccles-
ia catholica. 15. De cōmunione sub vtraq; specie nulla
est facta reconciliatio. 16. Coniugia sacerdotum volunt
esse libera contra ecclesiam etiam tempore Augustini.
17. Vota monachorum & monialium improbat, & ne-
gant esse obligatoria: Hæc omnia distinctius in articulis
inferius monstrabimus. Vade ergo Bucere, & surdis ac
mutis persuade figmentum tuum, præcipuos articulos dis-
sentionis esse conciliatos: nec mireris cur cordati & catho-
lici principes tuis nugis noluerunt assensum præbere.

NOTVLA ECKII.

Articuli pauci re- conciliati. Altera pars Buceranæ propositionis veritate quoq; va-
cat: quoniam affirmat numero plures articulos cōciliatos,
de quibus prius inter partes non conuenerat: ponamus an-
Aug. de mendacio ad Consen- tium. te oculos eum in causa fidei recessisse à veritate quod ei mi-
nime licuit: quia vt diserte Augustinus inquit, mendacium
in doctrina pietatis magnum scelus est, & primum genus
detestabilis mendacij: Recensemus ergo articulos, quos ha-
bent pro conciliatis. 1. De conditione hominis & inten-
sitate naturæ ante lapsum. 2. De libero arbitrio homi-
Luther con tra bullā. nis, quod etsi Luther fortiter improbat cum Carlstadio,
quod omnia fierent absoluta necessitate: tamen posterios
res hunc errorem iampridem emendarunt in confessione
Coll. Vuor mar. Saxonica Augustæ oblata. 3. De causa peccati liquet in ea-
dem confessione. 4. De peccato originali recte conuenie-
ramus in deputatione Augustana: & pressius in colloquio
Vuormatiæ: Ob id articulus iste nō fuit ventilatus in hoc
colloquio Ratisponæ. 5. De eccl:ia, quæ malos & hypo-
critas habet admixtos secundum externam societatem,
pleniū

11

AD COMPOSITIONEM RELIGIONIS.

pleniū fuit concordatum Augustæ quām in isto libro. 6.
Verbum dei, sanam doctrinam, & unitatem doctrinæ esse
notam & signa ecclesiæ dei, nunquam fuit controuersum.
7. Pœnitentiam in remissionem peccatorum esse in ecclesie
post lapsum, contra Nouatianos, nunquam fuit deducere Nouatia-
ctum in controuersiam, vt nihil conferat ad iactantiam ^{nj.}.
Buceri. 8. Sacra menta non solum esse signa signantia, sed
etiam sanctificantia, et si Lutherus superbe ab initio resiste-
ret, vt articulus ille per Leonem x, papam fe, re, sit damna ^{Art. x}
tus: at posteriores non ita auersati sunt, vt in confessione
Saxonica liquet. 9. De veritate corporis Christi Lutherans
ni etiam Augustæ consenserunt contra Berengarianos & Berenga-
Zuinglianos, & melius quidem, quām modo. 10. Vinculum charitatis & pacis esse notam ecclesiæ dei, nunquam
fuit inter catholicos & Neochristianos controuersum. 11.
De disciplina ecclesiastica & disciplina populi, ab omnibus
semper ex animo & anxie fuit petitū, vt reformatio fieret
tam in capite, quām in membris, tam in clero, quām in laicis.

Si modo coniunxerimus articulos superiores. 17. Cum
his 11. quos habebit reliquos Bucerus: in quibus verum
ostendat, collocutores omnem operā pro virili sua impen-
disse, vt articuli plures & præcipui conciliarentur: Quare
stulta vel ficta est spes collocutorum, Cæs. Maiestatem &
ordines imperij, inuenturos media ad articulos non con-
ciliatos, conciliandi: quia ex controuersis nullus omnino
est conciliatus. At forte duos obiicit articulos, vnum de
iustificatione, alterum de missa fine cōmunicante celebra-
da. Verum articulū de iustificatione exutiā, dum responsa
debo accusatoribus meis Plugio & Gropero: De missa res-
tellam iniquum consilium libri obtrusū Cæsari in eius cribra-
tione. De articulis reconciliatis nugas Buceri apertius des-
uelabimus inferius, post sententiā Cæs. de recessu faciendo.

Bucer, Petitum est à Cæsaria Maiestate, vt protestans
B iii tium

LIBER PROPOSITVS

stium collocutores, super articulis nondum reconciliatis,
suam sententiam ac consilium separatim exponerent.

NOTVLA ECKIL.

¶ **E**T si ego ab initio fuerim colloquij, & prius in præsen-
tia Cæsariæ ac catholicæ Maiestatis, quando utriusque
parti facta fuit commissio: tamen non recolo hoc fuisse à
sua Maiestate Lutheranis permisum, multo minus ab eis
petitum: nam primum x. Maij inuasit me febris: Tamen
quis crederet Bucero, tam Catholicū regem, tam Christi-
anissimum Imperatorem (velut edictum Vuormaciense, &
recessus Augustanus locuplete & vbertim testatur) laxas-
se frena aduersarijs fidei, vt libro adpingerent, quicquid li-
beret: Contra vero catholicis manus clausæ essent, vt libri
minus elaboratum, cogerentur sequi, vt regulā & albam
amissim: Nam si hoc quoq; catholicis fuisse permisum,
non fuisse tam deses & segnis, & ipse annotationes adie-
cissem libro, de quibus certus fuisse eas consentientes fo-
re catholicis Doctoribus & vniuersali ecclesię: Nam quod
minus probauit librum obtrusum, s̄epe etiam improbauit,
existimo factum, vt socios collocutores meos exasperau-
erim, vt in supplicatione inferius examinanda tam acerbe
nomen meum prosciderint.

¶ Bucer renarrat Cæs. Maiestatem obtulisse librum sta-
tibus Imperij, vna cum apostillis protestantium: atque eos
rum petiisse de super sententiam & consilium: At ante quā
catholicorum ac obedientium statu Imperij responsum
audiamus, præstat audire librum primo, quia hoc cupit
author eius: deinde q̄ incaute sunt in eo posita aut minus
sana obiter carbone notabimus, tertio loco apostillas pro-
testantium digna censura cōfutabimus: Ex quibus omni-
bus mox erit perspicuum, responsum à principibus da-
tum, ex catholico, vere pio & Christiano animo esse profe-
ctum, vt merito rubeat mucosus Bucerus, quod p̄ijssimis
prins

13

AD COMPOSITIONEM RELIGIONIS.

principibus insultat, vt suo loco arrogantiam & temeritatem eius contra principes vindicabimus.

LIBER A CAESARE PRO-
positus collocutoribus, pro incunda
concordia fidei.

ADVERTE LECTOR LITERAS

in margine, quia eadem nota habebis
inferius annotationem Eckij.

DE CONDITIONE HOMINIS,
& ante lapsum naturae integritate.

DE VS hominem ad imaginem & similitudinem suam condidit. Genesis 1. Non in corpore quidem, quanquam & illud dedit mirifice ornatum, & diuinis virtibus appositum, sed in mente, quam intellectus & voluntatis viribus predictam secundum seipsum virtute vestiuit, id est, arbitrii libertate, sapientiae luce, & innocentiae pulchritudine quadam, ac participatione suae diuinitatis gratuita misericorde decorauit. Eccle. 17. & Eccl. 7. vt esset in laudem gloriarie ipsius, ad Ephe. 1. In hac imaginis & similitudinis integritate constitutus homo, in intellectu veram ac viuam Dei sui archetypinotitiam, & rectum de rebus iudicium, C in voluntate vero ardentem erga Deum amorem & obedientiam quae in eo tamen sensim crescere debebant, possidebat. Eccle. 17. Psalm. 8. Genesis 2.

DE LIBERO ARBITRIO. II.

ET quoniam Deus homini arbitrii libertatem indidit, adiecit quoque mandatum, relinquens illum in manu consilij sui, vt si vellet, posset per acceptam & assistentem gratiam, & vim spiritus sancti, mandatum seruare, & imaginem, in qua conditus erat, incontaminata custodire, fin nollet,

B.4